

Excellent is een woord waar ik moeite mee heb. Schrijf je het met twee c's zoals bij accent? Of moet het met xc zoals bij excuus? Schrijf je het met een enkele of met een dubbele l? Allemaal vragen waar mensen zoals ik, die moeite hebben met het onthouden van woordbeelden, dagelijks tegen aanlopen.

Sinds de computers zijn uitgerust met spellingcontrole is het hebben van een slecht woordbeeld een minder zwaarwegend probleem geworden. Alleen daarom al zouden we anders moeten leren omgaan met ons spellingonderwijs. Waarom met zoveel moeite woordbeelden laten inprenten door kinderen die niet zijn uitgerust met een goed woordbeeldgeheugen? Is het niet beter de aandacht te richten op het leren omgaan met de spellingcontrole? Want ook dat is een kunst!

Soms gebeurt het dat ik een woord fonetisch intyp (of zo intyp als ik denk dat het zo ongeveer moet zijn) en dat de spellingcontrole mijn blijkbaar vreemde combinatie van letters toch niet herkent. Dan ga ik op zoek naar een synoniem. Zonodig met behulp van het synoniemenwoordenboek. Deze strategie zouden kinderen met een slecht woordbeeld sneller aangeboden moeten krijgen.

Zonder spellingcontrole, het synoniemenwoordenboek en een goede redacteur zouden deze columns waarschijnlijk onleesbaar zijn. Leerkrachten zijn er zich vaak onvoldoende van bewust dat het behept zijn met een slecht woordbeeld iets is dat niet overgaat. Zelfs woorden die ik jarenlang goed heb geschreven kunnen opeens een probleem worden. En dat hoeven niet eens heel bijzondere woorden te zijn. Er dient zich meteen in deze zin al een voorbeeld aan, want zojuist typte ik het woord *behebt*. Het kreeg meteen een rode lijn. Dus klikte ik met mijn ringvinger op de rechter muisknop en herstel en zag wat het moest zijn: behept.

Voor veel kinderen met een slecht woordbeeld zou de spellingcontrole toch een uitkomst moeten mogen zijn. Maar niets is minder waar. Kinderen met een slecht woordbeeld mogen niet met behulp van de huidige technische mogelijkheden hun woordbeeldhandicap compenseren. Integendeel. Ze krijgen extra oefeningen en meer dictees. Ze moeten naar bijles of therapie en volgen speciale trainingen om hun Cito-scores omhoog te krijgen. Via LinkedIn (ik krijg een rode lijn, maar de spellingcontrole biedt deze keer geen uitkomst, ik zal naar internet moeten om te

zien of het goed gespeld is - weer zo'n hulpstrategie!), via LinkedIn dus, geven therapeuten en begeleiders elkaar tips hoe je kinderen kunt laten oefenen voor de Cito-toets.

Als ik die discussies volg, gaat mijn bloed koken. Het doel van deze zogenaamde therapie is er namelijk niet in de eerste plaats op gericht om het woordbeeld te verbeteren, maar om te leren omgaan met de verwarrende manier waarop het Cito de spellingtoets afneemt.

Wie weet hoe het Cito de woordspelling toetst en ook weet waar woordbeeldzwakke kinderen behoefte aan hebben, kan niet anders concluderen dan dat het misdadig is deze kinderen aan de Cito-toets bloot te stellen. Ik zal dit toelichten door eerst te vertellen hoe woordbeeldzwakke kinderen op didactisch verantwoorde wijze geholpen kunnen worden.

Woordbeeldzwakke kinderen bouwen hun woordbeelden voornamelijk op via visuele en motorische inprenting. Dus door te kijken naar het goede voorbeeld en dit vervolgens op verschillende manieren te kopiëren, bijvoorbeeld: overtrekken, naschrijven of natypen. Een goede inprentingsopdracht voor deze kinderen is om ze een woord op veel verschillende manieren te laten naschrijven: in blokschrift, in lopend schrift, met hoofd- of sierletters, met potlood, pen en dikke stift, in diverse kleuren en groottes en op verschillende ondergronden. Zo kan het kind zich het woord via de motoriek als het ware toe-eigenen, zodat de hand uiteindelijk 'weet' hoe het woord eruitziet. Je hoeft dan bij het schrijven of typen niet steeds opnieuw heel diep na te denken, want je leert vertrouwen op je motorische geheugen (en natuurlijk op de spellingregels die je hebt geleerd, maar dat is een ander verhaal). En dan komt de Cito-toets, de spelbreker die het kind op het verkeerde been zal zetten. Het Cito is namelijk nog steeds niet in staat om de spelling op een andere manier te toetsen dan met behulp van multiple-choice. Dat wil zeggen dat het kind steeds uit meerdere varianten de juiste variant moet kiezen: excellent - excellent - excellent.

Het laat zich raden wat er dan gebeurt. Het kind dat het woord misschien 'als vanzelf' goed geschreven zou hebben op zijn gevoel, ofwel op zijn motorische geheugen, gaat bij het zien van de verschillende varianten aarzelen. Opeens weet hij het niet meer. Wat mij extra boos maakt is dat sommige therapeuten hun pupillen dan ook nog gaan trainen door veel foute woordbeelden te tonen en daar de juiste spelling uit te laten kiezen. Het paard wordt achter de wagen gespannen. Het kind verliest niet alleen speeltijd maar hij verliest ook zijn laatste beetje zelfvertrouwen als het gaat om zuiver schrijven.

Waarom doen wij onze kinderen dit aan? Waarom stellen wij kinderen bloot aan multiple-choice vragen die faalangst creëren? Daaronder ligt nog een diepere vraag: waarom moeten kinderen überhaupt met elkaar vergeleken worden via zoiets als een Cito-toets? Wie wordt daar beter van?